

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 3. SEPTEMBER 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 35 • PRES S. FR. 1.00

AMERIKA SI - KUBA NO!

Světové akademické hry, které se letos konaly v Moskvě, měly, jak už jsme o tom psali, dramatický a pro třista amerických a několik desítek západoevropských atletů-vysokoškoláků neuvěřitelný začátek, když byli po několika dnech drženi v budově Státní university, protože bylo cosi nejasného s jejich papíry. Další dramatická událost se odehrála na jednom z zápasů, jenž začal, co do diváctva, pěkně podle režimních pravidel, a skončil, opět co do diváctva, ukázkou skutečného citění ruského člověka. Nuže: při basketbalovém utkání USA s Kubou povzbuzovalo obecenstvo Kubance, jak káže nepsaný, ale forsirovaný zvyk: jest vždycky dávati najevo, kde Moskva politicky stojí. Stojí ideologicky na stejné platformě jako Cuba. Nepovzbuzování Američané byli však sportovně lepší; vysoko vedli a Kubancům se začínala vařit krev. Američti hráči nehráli s mužstvem Kuby poprvé a proto se chovali chladněji a klidněji a sportovněji a fairvověji než kdykoli jindy: věděli, že Kubanci jsou rváči, napadli Američany už několikrát před tím. Ani tentokrát to nedopadlo jinak. Při

Setkání na Krymu

Kromě kolektivní schůzky vedoucích činitelů komunistických stran moskevského bloku, kteří se nedávno sešli v Brežněvově sídle na Krymu, se na tomtéž poloostrově u Černého moře sešli na dvoustranných jednáních představitelé jednotlivých stran. Gustáv Husák se speciálně viděl s Brežněvem a s polským prvním tajemníkem Gierkem. Na "dovolené" tu byli i maďarský Kádár a severovietnamský Le Duan.

Příprava na OH 1976

Předsednictvo čs. svazu tělesné výchovy projednálo přípravy na svůj 4. sjezd a s tím zároveň — za přítomnosti představitelů sportovních svazů — posoudilo situaci v přípravě lehkých atletů na Olympijské hry v roce 1976.

dvacetibodovém náskoku Američanů se do nich Kubanci pustili. Nejdřív srazil kubánský "revolucionář" představitele amerického kapitalismu na zem a surově ho kopal. Nadšení Kubanci v obecnstvu začali házet na americké hráče flašky. Jeden z nich dokonce hodil židli, která rozbila americkému trenérovi hlavu. Američané stále zachovávali klid: měli to nařízeno; už před zápasem dostali příkaz, nedat se vyprovokovat ohnivými Castrovy hody. Nedat se zatahnout do rvačky znamenalo ovšem dát si nařezat. Což se málem stalo. Naštěstí se pak i v Američanech probudila žilka docela obyčejného lidského vzteku a rozdali do řad a zad protivníka pár ran. Nakonec se do toho vložila soudružská moskevská policie, která měla co dělat, aby bratrské Kubance přivedla k rozumu a ke klidu. Doktoři ošetřili raněné a bylo po všem.

A diváci? Diváci, kteří na počátku zápasu poslušně povzbuzovali tým soudružské země, začali, když se strhl kubánský útok na Američany, nejdříve volat "Kubanci ven". Fair. Fair. Koho by nepohněvalo, když se sportoviště mění v jatky! Jenomže za chvíli se tento sportovní nesouhlas s nesportovním chováním změnil na volání politické. My, kdož jsme do roku 1968 prodělávali v Československu si dobře vzpomínáme na rudé plagáty se zátatou kubánskou pěstí a veliký tisk "CUBA SI!!!", čili, po česku "Cuba ano." Bylo to heslo o něco sympatičtější, než ono československé: "Se Sovětským svazem na věčné časy"; vykazovalo alespoň národní hrdost, ale o to teď nejde. Jde o to, že Moskvané najednou začali z plna hrdel skandovat "Amerika sí, Cuba no," a skandovali to ve španělštině a v ruštině a v angličtině po celou dobu rvačky, uklidňování a vyklizení hřiště, a skandovali to ještě venku, shromáždění u východu pro hráče. Pod maskou sovětského člověka je člověk s lidskou tváří. Je připraven a čeká na svou příležitost . . .

Z Moskvy je tu zpráva, že kdyby byla stejně pravdivá jako je oficiální, byla by dobrá. Řekněme prozatím, že je — zajímavá. Podle jedné z novinek, které se chystají v souvislosti s pozměňováním zákona o sovětském státním občanství (pracuje na něm právě komise Nejvyššího sovětu), budou moci největší občané odjíždět za prací do ciziny, také na Západ, aniž by tím byli prohlášeni za uprchlíky a ztratili sovětské občanství. Znamená to, že by se po čase klidně mohli vrátit ze zahraničí domů. Šlo by prý o tři až pětileté období, po které by občan mohl opustit svou zemi a nastoupit zaměstnání za hranicemi, — podle vlastního výběru. Část výdělků by, ovšem, musel takový občan odevzdávat jako "úlitbu" sovětskému státu. Zpráva výslovně uvádí, že by šlo o běžné sovětské občany, niko-

li, jako dosud, o státní zaměstnance, techniky, lékaře, apod., které posílá pracovat za hranice sovětská vláda.

Všeobecné užítkovosti této, jistě pozoruhodné novinky, se však kladou do cesty celé spousty překážek, jimiž by sovětská vláda mohla svůj vlastní zákon (jako v tolika jiných případech) obcházet.

V dnešním SSSR je obrovské množství zejména střední inteligence, která touží po pracovních kontaktech se Západem, zvláště se Spojenými státy. Protože není zcela pravděpodobné, že by mohly odcházet celé rodiny, je také celkem malá pravděpodobnost masové emigrace. Sotva by velký počet těch, kteří by odešli za prací na Západ tam po vypršení tří nebo pětileté lhůty zůstal. S valutovými "příspěvky" občanů pracujících za hranicemi, by se tento nový zákon sovětům jedině

vyplatil, nehledě na to, že by zvláště technici a vědci přinášeli domů hory neocenitelných západních zkušeností — další sovětský zisk.

Takže vlastně sověti nic neriskují. Není přesně známo, kdy má nový zákon o státním občanství vstoupit v platnost, snad prý už letos v prosinci. Sověti s ním pospíchají, — hodí se jim do atmosféry konference o Evropské bezpečnosti a spolupráci.

Fakt je, že jeden z nejlepších sovětských dirigentů, Genadij Rožděstvenskij, dostal od vlády povolení přijmout místo šéfdirigenta Filharmonického orchestru ve Stockholmu. Je to první případ, kdy bylo něco takového dovoleno sovětskému hudebníkovi. Naděje tu tedy je a pro nás dvojnásobná: že snad by k podobné novince mohlo dojít také v Československu. Ať už z důvodů vlezeckých nebo na příkaz z Moskvy.

PALME JDE KE KŘÍŽKU

Švédský ministerský předseda Olaf Palme se nechal slyšet, že by bylo záhodno, aby Švédsko a Spojené státy obnovily normální diplomatické vztahy. Jak známo, odvolala Amerika svého vyslance ve Stockholmu poté, co Palme opakovaně útočil nevybíravým způsobem na Spojené státy kvůli situaci v Indočíně. Sotpit prudčeji nežli Moskva a Peking. A už poté, co US. vyslanec opustil Stockholm a švédský vyslanec diskretně opustil Washington, prohlásil Palme, že americké bombardování Hanoje se rovná nacistickým masakrům za druhé světové války.

Nyní říká Palme, že se mu situace USA — Švédsko pranic nelíbí, protože Spojené státy udržují normální diplomatické styky i se zeměmi, s nimiž mají mnohem větší zásadní rozpory. Zejména prý v případech, kdy dvě země mají různé názory na různé záležitosti je třeba, aby udržovaly diplomatický styk. V televizním interview byl Olaf Palme dotázán, zda je ochoten připustit, že snad zašel ve svém kriticismu Spojených států příliš daleko, —

myšleno ono srovnání USA s nacisty. Odpověděl krouceně, diplomaticky, rozhodně ne, jak bible káže: "ano, ano, — ne ne, budiž vaše řeč . . ." Pravil doslova: "Smysl toho, co jsme řekl, byl správný, protože jsem srovnával systémy nebo režimy. Byly symptomy násilí. Vzal jsem to, co se dělo za války v Sovětském svazu, v Jižní Africe a ve Francii a myslel jsem na utrpení lidí za takových okolností. Myslím, že bylo

správné poukázat na obrovitost toho násilí a na hluboké znepokojení, které jsme při tom cítili. Ovšem, bohužel — stalo se, že moje prohlášení bylo mylně vyloženo, že bylo nesprávně pochopeno. Bylo však vyjádřením pocitů, jaké měli mnozí lidé v oněch vánočních dnech . . ." Inu, Amerika Švédsku schází a tak Palme mává palmovou ratolestí a hlučně volá: "Odpusťme si, co jsme si, a začneme znovu . . ."

NOVÝ MINISTR ZAHRANIČÍ

V úřadě státního sekretáře neboli ministerského předsedy US. vystřídá Williama Rogerse Henry Kissinger. Není třeba ho představovat. Stál v pozadí všech významných amerických zahraničních událostí a úspěchů poslední doby. Je to taktik a stratég, ale i odvážlivec; jeho příští činnost nevyklučuje různá překvapení. Henry Kissinger je zároveň prvním státním sekretářem v historii USA, který není rodilým Američanem. Henry Kissingerovi přejeme mnoho úspěchů v jeho novém postavení.

O ČESKOSLOVENSKU

Souhlas s Krymem

Předsednictvo ÚV KSČ schválilo postup generálního tajemníka Husáka na setkání vedoucích představitelů komunistických stran koncem července na Krymu. Dnešní politické období označilo větou: "Období studené války vystřídává nové období mezinárodních vztahů, charakterizované uvolněním napětí a úsilím o spolupráci mezi státy a národy". Pražské politbyro pak výslovně ocenilo rozhodující úlohu KS Sovětského svazu a osobně jejího generálního tajemníka Brežněva. V komuniké o schůzi předsednictva se dále hovoří o snaze přeměnit Evropu v kontinent trvalého míru, odsuzuje se ideologie a politika maoismu, zdůrazňuje se nutnost "čelit ideologické diverzi imperialismu" a koordinovat postup s ostatními "bratrskými stranami".

Výprava do Alžírka

Letos se vypraví do Alžírka paleontologická expedice pražského Národního musea. Expedice je 6-členná a pojedě speciálně vybaveným kamionem s vlekem na cestu dlouhou téměř 18.000 kilometrů. Cílem je poznání různých částí tamních prvorohor, druhohor a třetihor, jakož i hledání zmizelé a vyhynulé fauny a flóry, zčásti zřejmě i ve zkamenelinách. Dosejd se tu podobným výzkumem zabývali jen francouzští badatelé.

Potraviny z Maďarska

Maďarské zemědělství dodalo do Československa loni 1.200.000 lahví vína, kromě toho ještě skoro 25.000 hektolitřů vína v sudech, například 11.000 tun jablek a další plody. V Praze se konala výstava maďarského potravinářského průmyslu, kde byla v provozu i speciální restaurace.

Sklízí se chmel

Letos se v Československu sklízí chmel z 8.400 hektarů, z toho 85% strojově s pomocí 455 česacích strojů. Přesto je ke sklizni potřeba ještě více než 40.000 česáčů, převážně z řad školní mládeže, která tím zameškává vyučování. Do západních Čech, kde je hlavní chmelová oblast, přijíždějí studenti až z východní Moravy a ze Slovenska.

Proces s Rakušany

Okresní soud v Břeclavi odsoudil k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 7 a 6 a půl roku (a k vyhoštění po odpykání trestu) dva rakouské státní příslušníky, kteří se podíleli na "nezákonném převážení občanů ze socialistických států do států kapitalistických". Rakušané, údajně členové organizací v Západním Německu a Švýcarsku, které tyto převozy organizují, používali zvláště upraveného chladírenského kamionu.

Potěšený Waldheim

Generální tajemník Organizace Spojených národů Kurt Waldheim přijal nové jmenovaného stálého zástupce Československa v OSN, velvyslance docenta doktora Ladislava Šmída, CSc., který mu odevzdal své pověřovací listiny. V rozhovoru s novým velvyslancem Kurt Waldheim především vysoce ocenil přijetí, kterého se mu dostalo od nejvyšších stranických a vládních představitelů při jeho nedávné návštěvě v Československu.

Nejen na Krymu

Vedoucí politici východoevropských zemí si zřejmě hledají svá trvalejší místa pro dovolenou. Nejen na Krymu — kde se rekreovali především šéfové komunistických stran —, ale i v Bulharsku tráví letní dny řada předních činitelů. První tajemník Bulharské KS Todor Živkov pro ně ve vlastní rezidenci Euxinograd u Varny uspořádal oficiální večeři. Z čs. strany se jí zúčastnili členové předsednictva KSČ Bilal, Indra a Korčák, předseda kontrolní komise Jakeš, tajemník ÚV Ondříček a ministr zahraničí Chňoupek.

Rozhlasový pěvecký sbor

vystoupil s mimořádným úspěchem v katedrále Saint-Sauver v Aix-en-Provence a na nádvoří monackého zámku. S orchestrem Monte Carla a dirigentem Lovro von Metelichem uvedl Verdiho Requiem a s Pařížským orchestrem a pod taktovkou J. Kripse Haydnovo Stvoření. Kritiky chválily především muzikálnost, intonační čistotu a dynamickou kultivovanost reprezentantů českého sborového zpěvu.

Špionáž vesele pokračuje . . .

Prý nastává nová éra vzájemných sovětsko-amerických vztahů. Éra spolupráce, přátelství, upřímnosti a srdečnosti . . . Malou ukázkou toho, jak blízko nebo jak daleko jsou od sebe slova a skutky, je náš dnešní příběh. Neudal se dnes ani včera, teprve teď se však o něm veřejnost dozvídá, protože bylo třeba nejdříve důkladně vyšetřit okolnosti a skutečnosti. Dnes tedy víme toto:

První tajemník sovětského vyslanectví ve Washingtonu, Viktor Černyšev se jednoho červnového dne odebral do New Yorku. Netušil, že agenti FBI, kteří ho už dlouho podezřívají ze špionáže, ho budou sledovat. Dlouho se procházel před jednou veřejnou budovou v Queens. Pak přišel odkudsi jakýsi muž, rychle vstoupil do budovy a zamířil do telefonní budky. Černyšev učinil totéž, vybral si však budku sousední. Američan vedl Černyševa o nějaký blok dál. Tam se spolu začali bavit. Zasáhla FBI. Černyšev se ihned vykázal papíry sovětského diplomata. Byl odevzdán sovětskému konzulátu. U Američana agenti FBI našli při osobní prohlídce klíček k pronajatému autu. To auto za chvíli objevili a v něm — plastkový pytel plný dokumentů, týkajících se vojenských ta-

jemství a výsledků protišpionážní činnosti amerického letectva. Z Američana se vyklubal technický seržant letectva James Wood. Sloužil v armádě 18 let a před třemi lety požádal, aby byl přidělen do úřadu pro zvláštní vyšetřování. Bylo mu vyhověno. Někdy čas pracoval na Travisově letecké základně u San Francisca a za několik týdnů měl být přidělen na Střední Východ. Wooda čeká vojenský soud. Černyšev se vrátil do Sovětského svazu a nepochybujeme, že bude brzy přidělen jinému sově-

skému vyslanectví, možná, pod cizím jménem.

Ovšemže je to vážné porušení diplomatických předpisů ze strany Sovětského svazu. Jenže to není nic nového. V sovětské politice se mění jen slova, nikoli skutky. A nové okolnosti — přátelství a tak, jen poskytne sovětům půdu pro rozšíření výzvědné služby. Uvolněné poměry jim umožní nasadit víc agentů do většího terénu.

K této události došlo pouhý měsíc po Brežněvově úsměvné návštěvě USA.

ZVLÁŠTNÍ PŘIRÁŽKY

Zatím jen na krajské úrovni — ale zato přímo od řídících orgánů strany — bylo možno se dozvědět, jak naložil osud s nedávným "sjednocením" cen v závodech veřejného stravování, jak se nesrozumitelně hromadným slovem označují čs. restaurace, hostince, bufety a kiosky. Jak známo, byly k 1. červenci tohoto roku zavedeny jednotné celostátní ceníky pro jednotlivé "cenové skupiny" ve veřejném stravování, stejně tak i nové, jednotné normy pro zhotovování pokrmů.

Oficiálně se měla situace pro spotřebitele zlepšit: například jen v Severočeském kraji bylo onoho dne převedeno přes 260 závodů do nižších cenových skupin a pouze 15 do vyšších. Ve směrnících však bylo také ustanovení o "zvláštních přírážkách". A protože tuhle směrnici si samozřejmě každý podnik, který aspoň trochu mohl, vyložil ve svůj prospěch, konstatovalo předsednictvo Severočeského krajského výboru KSČ počátku srpna, že "v důsledku toho došlo zejména v závodech 3. a 4. cenové skupiny, včetně bufetů a kiosků ke zvýšení cen". Tedy přesně v té kategorii, kterou nejvíce používají obyčejní lidé a hlavně zaměstnanci v továrnách. Severočeské kontrolní orgány zjistily také hned v červenci, že v některých restauracích se snížil počet levných jídel nebo jídel s nižší dávkou masa. Už kolem 12. hodiny, tedy kdy lidé teprve začínají chodit na oběd, jsou tato jídla na jídelních listcích přeškrtnuta. Vedení podniku je tam zřejmě uvádí jen formálně. Ve výrobním programu se s nimi nepočítá. Naproti tomu se však podstatně

zvýšily ceny všech specialit, hlavně "minutek", to jest grilovaných jídel z dražších kusů masa. Orgány zjistily také předražování lahvového piva, což je zvláště v letních měsících výhodný, byť nezákonný obchod. Stranické orgány v Ústí nad Labem toto všechno vnitrostranicky i veřejně kritizovaly. Ale kde jsou hmotné a morální důvody pro skutečnou nápravu věcí, těžko říci. Zákon trhu, ideologicky odmítaný, se na každém kroku samovolně prosazuje.

SPLNĚNÝ PLÁN VÝKUPU

Podle oficiálních údajů byl v polovině srpna splněn letošní plán výkupu obilí. Zprávu o tom podala Gustávu Husákově s velkým halasem početná delegace příslušných funkcionářů, kterým Husák stejně hlučně poděkoval. Hovořil o "světové úrovni", které čs. zemědělství "v některých případech dosáhlo". Konkrétně uvedl, že v mnoha okresech se dosáhlo průměrného výnosu 40 — 50 metrů zrna z hektaru. Poukázal přitom na význam každého metráku vlastního obilí, hlavně v souvislosti se stále stoupajícími cenami obilí na světovém trhu. Husák přiznal, že zrno "musíme kupovat za drahé prostředky", ale nedořekl, že hlavní část dodávek jde ze SSSR. Podle úředních statistik produkovalo Československo před 10 lety něco přes 5 milionů tun obilí ročně. Dnes je to hodně přes 8 milionů tun; možná, že letos bude překročeno množství 9 milionů. To by byl rekord v dosavadní historii čs. zemědělství.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodce místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace lecky unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.
Jméno:
Adresa:

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

ELEGIE

Ferdinand Peroutka

V exilu — v druhém už svém exilu — zemřel Jaroslav Stránský. Zda dovedeme posoudit muže, jemuž jsme stáli tak blízko? Mluvíme, jak musíme, o jedinci a době, o úsilí a okolnostech. Mluvíme i o tom, jak hledal, jako my všichni, to, čeho nebylo — bezpečnost menšího národa, postaveného mezi dva kolosy, kteří si vypěstovali filosofii uchvatitelství.

Po roce 1948 někteří z nás byli už v třetím exilu. Příčina třikrát byla stejná: tvrdohlavost národa, který se vzpíral zahynout, ačkoli velký soused usoudil, že by tak mělo být; a zloba velkého souseda na ty, kdo vedli národ k odporu proti jedné věci nebyl pokrok v dějinách, naopak: ti, kdo národ představovali veřejně, byli ve století dvacátém ohroženi mnohem brutálněji než v devatenáctém. Na začátku českých exilů v moderní době stojí Havlíček. Jeho exil nebyl dobrovolný. Rakouský císař odmítl ústavu a nedal jí. Nehodilo se mu, aby Havlíčkovy noviny ten fakt neustále připomínaly. Císař ještě neovládal umění pozdějších tyranií: dát ústavu a nedbat jí. Ale jinak císař byl gentleman a srovnání s těmi, kteří přišli po něm, Jeho vláda dala nejdříve Havlíčka lékařsky vyšetřit.

Byla zjištěna tuberkulóza, a Havlíček byl vypovězen ohleduplně do Brixenu, klimatického místa v Tyrolích. Svou cestu tam Havlíček sám popsal prosou i veršem. Vezli ho kočárem až na místo určení, jel s ním Budějovicích koupil pro oba láhev vína. Odevzdal ho v Brixenu, kde Havlíček žil ve vlastním domku a byl ponechán svým procházkám po okolí a svým myšlenkám. Okolnosti ty mohou vzbuzovat závěst obětí pozdějších. Havlíček ještě nebyl dlehen městem, připoután k dlouhému řetězu s deseti jinými. Ještě nebyly známy zapečetěné vlaky — které odvážely inteligenci národa na Sibiř. Ještě byl jedinec, nebyly jen hromadyspousty, házené pryč na "smetiště historie."

Nikdo není tak velký, aby

se vymkl z celkového osudu své generace. Jaroslav Stránský patřil ke generaci, již nejvíce ze všech českých generací patří název generace ztracené. Karel Čapek zemřel s hořkým vědomím toho. Je-li tato generace tázána — jaké byly trvalé výsledky její práce, musí přijít do rozpaků, snad se začervenat.

Nebylo trvalých výsledků, dvakrát těžká bota srovnala je se zemí. Generace předchozí, Masarykova a Švehlova, vytvořila stát, který trval dvacet let a vryl se do paměti lidí. Nám bylo dáno prožívat jeho pády, způsobené nesmírnými hmotnými silami. V určitém ohledu Masarykova vláda byla dobou, která věřila v jednání vyhrané válce, že učinila demokracii ve světě bezpečnou. Další děje to odhalily jako vypínání. My poznali demokracii v naší zemi a v okolí jako přerušovaný proud, jako věčné začínání, a svět jako chaotický a nakloněný všemu politickému zklonění. Generace Jaroslavova Stránského byla jako strom, který byl uťat než mohl nést ovoce. A ještě jednou, v roce 1968, když demokracie v Československu poněkud opět pozdvihla hlavu. Členové této generace mohou být spravedlivě posuzováni podle velikosti a jakosti své snahy. Ochránit její výsledky bylo nad sílu jejích i celého národa, i nad sílu světové demokracie, jak se musí zdát. Byly zlé chvíle, kdy život se zdál marný a zbytečný.

V roce 1917 Jaroslav Stránský byl jedním ze spisovatelů, kteří sepsali a podepsali manifest poslanců oportunistů českých poslanců na říšské radě ve Vídni. Snad po nějakou dobu kolísal mezi literaturou a politikou. Po převratu se objevil v Národním shromáždění jako politik. Vstoupil do veřejného života s posvátnou téměř úctou k těm, kteří něco vykonali. Bezvýhradně přijal vedení Masarykovo, později také Benešovo. Uctíval v něm vydržela déle než v jiných. Četl a slyšel leckteré groteskní a velkášské názory o nesmírné roli Československa v Evropě i na Sibiři. Byli i po-

litikové, kteří, sotva československý stát byl utvořen, už pomýšleli na výboj. Tím více Stránský přilnul k Masarykovi a Benešovi, jako k jediným, kdo získali zahraniční zkušenosti a přinesli domů realistický přehled evropské scény. Uvědomoval si nebezpečí, do nichž může upadnout mladý národ, který horlivě pěstuje domácí politiku, ale vůbec nebyl vycvičen k politice zahraniční. Jméno, pojem Masaryk se mu staly dogmatem. Snad v tom bylo i více, i potřeba milovat, řídký to zjev v politice. Nebyla to vždy lehká služba. Jak Masarykova povaha byla, někdy ho zajímali více ti, kdo s ním nesouhlasili, než ti, kteří s ním souhlasili. Rád zkoušel své myšlenky na zkoušku. Stránský vstoupil do politiky jako člen národní demokracie, nejrepresentativnější tehdy strany občanské. Byla v ní soustředěna většina inteligence — pyšnila se jmény jako Jirásek, Machar. Dvě události později se odehrály současně: národní demokracie, značně pro žárlivost svého vůdce dra. Karla Kramáře, se obrátila proti Masarykovi, a Jaroslav Stránský se obrátil proti své mateřské straně. Vedl boj o Masarykovu politiku nejdříve ve straně, potom na nějakou chvíli založil svou vlastní stranu. Řečnické umění, v němž vynikal nad všechny ostatní, ho snadno učinilo vůdcem. Po jeho secesi národní demokracie upadla významem a už se nezotavila. Stránský odvedl velkou část inteligence s sebou.

Napadlo nás jednou zeptat se ministra s univerzitním vzděláním, zda četl "Madame Bovary". Ptal se: "To je ta kniha, co je v ní ta ženská v černých šatech?" Je-li možno menší poměry srovnat s většími, když Jaroslav Stránský se objevil v české politice, bylo to trochu jako když v americké se objevil John Kennedy. Byl to, v obou případech, závan stylu do profesionální politiky, a mnozí si zvykli na to, že vyšší vkus je možný. Byl nenasytný čtenář. Pokud se pamatujeme, stále se vracel k Anatolu France — tomuto mírnému a slitovnému francouzskému skeptikovi, se stylem, vychovaným na klasicích, kteří ve své dávné době viděli obdoby toho, co námi dnes zmítá. Byl to, jako už jeho otec, videačského ironika a satirika Karla Krause, moralistu a virtuosa řeči, jakého snad před ním nebylo. Nebylo možno číst Karla Krause a neocoužit po vlastním umění, jak zacházet se slovy. Stránský se obvyklému politickému typu málo podobal. Recitoval dlouhé pasáže ze Shakespeara a v parlamentních kuloarech se přel, jak

přeložit to či ono francouzské slovo.

Byly chvíle, kdy národu bylo třeba aspoň dobrého řečníka. V prvním svém exilu Stránský mluvil domů rozhlasem z Londýna, mluvil i v létě 1940. Čteme jeho projevy z té doby a zarazí nás, jak jsou přetíženy retorikou. Čteme ještě jednou a utvrzujeme se, že mimo retoriku v nich nic jiného není. Truchlivá, ale nepřemožitelná příčina toho byla, že nemohlo být. V červenci a srpnu toho roku poražená Francie bezmocně ležela před nepřítelem, anglická armáda s největšími obtížemi prchala s evropského kontinentu, a byly známky, že Němci připravují invazi do Anglie. Churchill mluvil z Londýna, že by mu bylo větším potěšením být zabít odporným dobyvatelem než se mu poddat. Nemohlo být hůře. Právem žádáme od řečníka, aby své projevy zakládal na faktech, a jestliže vyzývá k naději, aby vypočítal okolnosti, když není takových. Co však, když není takových okolností, když všechna známá fakta palí jako žhavé železo? Jaroslav Stránský mluvil o konečném vítězství — když si jím vůbec nemohl být jist, když vypadalo jako svrchované nepravděpodobné. Mluvil o "vítězných tůňech Smetanovy hudby", ale věděli jsme, že dobyvatel by po vítězství i Smetanovu hudbu zakázal. Bylo by nespravedlivě posuzovat projevy z té černé chvíle s chladným kriticismem, který se hodí do času méně tragického. Bývají věci, které existují teprve když nadaný řečník nebo spisovatel jim dá jméno. Národ, který ztrácel jedno po druhém ve světě hmotném, potřeboval aspoň morální jistotu a její pathos. Nikdo nebyl schopen spíše dodat tento čtvrtý rozměr, než muž s celoživotní blízkostí k poesii. Nikdo nedovedl výmluvněji říci: "A přece". Vidíme, co se děje — a přece. Ponechme ostatně úsudek těm domá, kteří za války londýnskému rozhlasu naslouchali a věděli, co potřebují. Ptali jsme se, kterému řečníku z Londýna nejvíce naslouchali.

Odpovídali: "Jemu, Jaroslavu Stránskému." Je pravda, že roku 1940 nabízel nešťastnému národu český mytůs místo analytického pohledu na současnou skutečnost. Nebyla vhodná chvíle na pěstování realismu. Ale, konec konců, jaká byla pravá skutečnost? Vyšla najevo teprve za pět let, kdy všechny její elementy se shroutily Hitlem na hlavu. Zatím bylo třeba vydržet. Není ještě zcela vyzkoumáno, jakou roli hraje mytůs v dějinách národů. V českých dějinách byly falšované rukopisy Královédvorský a Zelenohorský. V letech devadesátých se na ně právem snesl kritický hněv, byly odhaleny jako padělky. Ale v letech třicátých minulého století český národ se teprve vzpomínal, viděl teprve všesirannou chudobu a

William Rogers na odchodu

Jak se už delší dobu čekalo, poděkoval se státní sekretář US William Rogers ze svého úřadu, který svědomitě, úspěšně a čestně zastával od roku 1969. Získal si v něm upřímný obdiv i svých politických odpůrců — protože vždycky jednal přímo, rozvážně a s neobyčejným taktem. Rogers, osobně skromný a nesmírně inteligentní muž, vykonal na úseku mírových snah skutečně mnoho a za to mu musí být vděční nejen američtí občané, ale také všichni demokraticky smýšlející lidé na celém světě. William Rogers se bude nyní věnovat soukromé právní praxi ve Washingtonu, D.C.

daleko větší síly na všech stranách. Potřeboval sebedůvěru, ať jakkoli dodanou. Snad padělaté rukopisy. Politická kariéra Jaroslava Stránského byla kariéra muže, který na začátku své cesty řekl a od té doby opakoval: "Nemohu být první, nýbrž jen druhý." Měl ctižádost, jak politikové ji mají, ale zároveň nepřestávající ochotu sednout k nohům mudrcovým. Když "První" odešel, když Masaryk zemřel, Jaroslav Stránský, jako Karel Čapek, ztratil svou "hlubinu bezpečnosti". Ponechán sám sobě, znovu ohmatával skutečnost. Šel některým problémům až na dno. Drobnosti exilové politiky stáčily naplnit jeho mysl. Kladl si od-

NA LEPŠÍ K VAŠATOVÍ

vážnější myšlenky než jiní si připouštěli: "Nebyli jsme my také vinní?" Udělalo na něho dojem, že Antonín Zápotocký pryč zaslzel na českých hranicích, když se vracel z koncentračního tábora. Ukázalo se však, že skutečné hranice Zapotockého byly jiné.

Po válce Stránský byl ministrem spravedlnosti, potom kultury. V obou těchto oborech měl denní příležitost pozorovat, jak komunisté dělají velké přípravy, kladou síť, jak se nehodlají spokojit ničím jiným než naprostým poddanstvím národů a jedinců, jak chtějí tělo a duši, city a vůli člověka. Tu mysl zkoumátele skutečnosti na začátku kruhu a vrátila se na začátek: kompromis není možný.

Co však jsme chtěli říci jako svědek? Že stálo za to jít s mužem, jehož znal a sdělel mužem, jehož znal a sdělel mužem, jehož znal a sdělel mužem.

To není celý obraz. Bude třeba promluvit o jednom jeho díle, které snad je nejvíce vzpomínáno: o jeho Lidových novinách.

**TENNANAH
LAKESHORE LODGE**
Roscoe Sullivan County, N.Y. 12776
(507) 498-9900

Na krásnou dovolenou nebo weekend

Jen 110 milí z New York City. • Na horském jezeru (2000 ft vysoko). • Evropské prostředí. • Tennis, Golf, rybaření, volné loďské pláž. • Útulná restaurace s barem a hudbou pro tanec. • Moderní ubytování. • Přírodní procházky. • Otevřené od května do prosince. • Napište si o barevný prospekt.

Majitelé a vedoucí Dina a Michael Pavelka.

Energetika v létě

Nedávno pohovořil v pražském rozhlasu o stavu čs. energetiky muž nadmíru povolný — ministr paliv a energetiky Jaromír Matušek. Už koncem července oznámil, že nadcházející zima nebude pro tento průmyslový odbor zvlášť lehká. Řekl: "Jak se ukázalo v minulých letech, bude nám chybět jak elektrická energie, tak plyn". Konkrétně: co do elektřiny, očekává se nedostatek asi 300 megawattů — což je výkon celé jedné velkoelektrárny. A pokud jde o plyn: v létě je ho dostatek. Ale není zase tolik skladovacích kapacit, aby bylo možno letní přebytek použít později v zimě.

Také uhlí je teď dost. Ovšem zase je není kde uložit, aby bylo možno jím zásobit podniky i domácnosti, až bude potřeba. Velký problém je v řízení uhelných dolů. Musí se často omezovat jejich výroba, naplánovaná pro elektrárny, které však nebyly postaveny. Stavební zpoždění například na výstavbě Tušimické elektrárny (které je vlastně trvalého rázu) zasahuje podstatně do celkové uhelné bilance. Přitom odhalil ministr paliv i jinou skutečnost: kvůli tomu, aby se včas dokončila stavba této elektrárny a řady jiných, zastavilo se mnoho jiných staveb a tyto kapacity se přesunuly na "naléhavě nutné stavby"; ani tato pomoc však nebyla účinná. Dnes nestojí ani elektrárny, ani — pochopitelně — zrušené objekty: továrny,

obytné domy, školy. Pokud jde o perspektivy energetiky, řekl ministr, že se počítá s využitím ložisek hnědého uhlí v povrchových dolech v severních Čechách kolem roku 2050. Do té doby by měly hlavní část potřebné energie vyrábět jaderné elektrárny, z nichž zatím — a bez větších úspěchů — běží jedna, v Jaslovských Bohunicích. Další výstavba se soustřeďuje na tzv. voroněžský typ, takže by v roce 1990 mělo mít Československo tolik jaderných elektráren jako má dnes klasických parních. Matušek také oznámil, že "přecházíme na nové palivo, na náš, čs. uran". Žádné podrobnosti však k tomu nedodal.

Nejenom odvaha

ale přímo zoufalství a odhodlanost na život a na smrt charakterizuje nejnovější případ útěku z Východního Německa. Třidvacetiletý mechanik, který nikdy v životě neřídil letadlo, uprchl s manželkou a dvouletým děckem v malém postříkovém letadle československé výroby do Západního Německa. Nastartování letounu nebylo pro mechanika těžké, obtížné a riskantní bylo přistání. Podařilo se skoro zázrakem na základě instrukcí, které pilotovi signalizovalo letiště v Lubecku. Letadlo bylo při přistávání poškozeno, ale rodně se nic nestalo.

De mortuis nihil nisi bene — o mrtvých nic než dobře — říkají latiníci. Historie však musí o zesnulých zaznamenávat především fakta. Walter Ulbricht zemřel ve věku osmdesáti let jako nominální šéf východoněmeckého státu. Byl především osobností německých dějin a je na Němcích, aby posoudili, co v nich znamenal. Velká většina nekomunistických Němců může konstatovat, že se zasloužil o trvajících rozdělení země, o monstrum, jakým je berlínská zeď a o nelidskost, jakou je příkaz střílet na lidi, kteří se jí snaží proniknout. Němečtí komunisté mohou konstatovat, že se jejich bývalému vůdci podařilo vytvořit a udržet alespoň část Německa komunistickou a tvrdit, že to byl revolucionář staré gardy, která jinde už dávno vymřela či už dávno nenacházela pochopení. Přesně řečeno, byl to politik stalinského ražení — a i když — jako téměř jediný — bezpečně proplouval úskalími postalské éry — stálo ho to asi nemálo námahy. Nakonec se však i ve své vlastní zemi stal překážkou pro novou sovětskou koncepci evropské politiky a nejnovějšímu vývoji směl už jen přihlížet. Těžko si lze ostatně představit Ulbrichta jako spolutváře dohod se západním Němcem.

Ulbricht byl však také významnou a vlivnou osobností mezinárodního komunismu a z tohoto hlediska nás zajímá i v naší československé historii. Měl výsadní postavení mezi ostatními východoevropskými vůdci jako správce země, která pro Sověty po dlouhou dobu představovala neuralgický bod a dovedl toho dobře využívat. Je řada svědectví, že leckdy prosadil v Moskvě i leccos, co se jí úplně nehodilo, vždy s poukazem na to, že jinak nemůže ručit za pořádek ve své zemi. Tak je například známo, že stavbu berlínské zdi prosadil i přes původní odpor vůdců zemí Varšavského paktu, především Chruščova, který z počátku tento nápad považoval za šílenost. Ulbricht však tvrdil, že jinak se jeho režim hospodářsky i morálně zhroutí.

S neobyčejnou podezíravostí sledoval pak Ulbricht sebe-menší závan liberalismu kdekoliv ve východní Evropě — který zcela ve stalinském duchu považoval za krajní nebezpečí, a byl také první, kdo si na podobné závany v Moskvě stěžoval. Velmi ho rozčililo Rumunsko — když normalizovalo vztahy k NSR a vztah jeho režimu k Jugoslávii byl neustále napjatý. Nejméně naštěn byl však vývojem v Československu — a to už dlouho před lednem 1968. Není tajemstvím, že mentorské způsoby východoněmecké SED se nelíbily ani novotnovskému vedení KSČ.

Ulbricht a Československo

Východní Berlín si stěžoval nejen na konferenci o Kafkově, nejen na českou filmovou vlnu a kulturu vůbec, ale dokonce i na německé vysílání pražského rozhlasu. K odpovědnosti byl tehdy volán — až na východoněmecké hranice — jeho tehdejší šéf Angel Kostov (dnes pod jménem Antonín Kostka — komentátor znormalizovaného rozhlasu). Ulbricht vyvíjel také tvrdý nátlak na Prahu, aby v žádném případě neusilovala o nějaké zlepšení vztahů se západním Němcem. Po lednu 1968 byl to opět Walter Ulbricht, který první volal na poplach. Bývalý Gomulkův tlumočník — který později odešel na Západ, uveřejnil ve svých pamětech četné záznamy o tom, jak Ulbricht energicky požadoval vlastně ještě na samém počátku demokratizačního procesu — jeho násilné vnější potlačení. Jisto je, že v prosazení vojenské intervence sehrál prvořadou úlohu.

Jeho karlovarská návštěva v srpnu 1968, při níž ještě jednal s Dubčekovým vedením, byla vlastně už jen pokrytectvím. Ulbricht tehdy už znal přesné datum přepadu. Její smysl lze těžko pochopit jinak, než jako maskovací manévr. Navíc ho však musela ještě více utvrdit v jeho nelásce k Československu. Reportoval jsem tehdy pro pražský rozhlas tuto návštěvu a mohl jsem dobře pozorovat podrážděné Ulbrichtovy reakce. Stalo se poprvé v období jeho moci, že obyvatelstvo ho vítalo pískáním, a demonstrativně zdravilo jen československé představitele. Nebylo to však jen československé obyvatelstvo, nýbrž v masovém počtu také turisté z jeho vlastní země, NDR, kteří tak dávali veřejně najevo, co si myslí o svém vůdci. Rozhořčení nad Ulbrichtovou arogantností projevil tehdy zúčastněným novinářům i člen československé delegace Jozef Lenárt slovy: "S tím člověkem se nedá přece jednat..."

Stalo se ostatně už při bratislavské schůzce, že nastoupené milice měly provolávat slávu jednotlivým stranickým vůdcům. Jakž-takž se to dařilo, jen když Smrkovský opětovně žádal, aby se volalo také — "At' žije soudruh Ulbricht", odpověděl velitel nastoupeného útvaru se zajímavým hlasem — "Nemůžem..."

O největší senzací se však nakonec postaral v Karlových Varech Walter Ulbricht sám, když na závěr — jen před malým počtem žurnalistů — uspořádal tiskovou konferenci. Tvrdil při ní, že vše, oč usilujeme v našem obrodném procesu, věci jako svoboda tisku či tajné volby, jsou v NDR už dávno skutečností, na jiném místě přiznal, že v NDR jsou na různých

vedoucích místech také bývalí nacisté, kteří se ovšem změnili tak, že "jsou dnes proti západoněmeckému militarismu a americkému imperialismu." V pražském rozhlasu jsme mohli toto jeho vystoupení vysílat bez jediného jízlivého komentáře. Domácí i zahraniční veřejnost byla ohromena...

Při odjezdu z lázeňské vily chtěl být žoviální, kde-koho poklepal po ramenou a na lidi volal "Freundschaft" — tedy přátelství. Odpověď bylo hluboké mlčení. Dubčekovi popřál mnoho úspěchů. Zmizel pak na letišti v době chráněném autu. Za několik dní se východoněmecká armáda zúčastnila ozbrojené agrese proti naší republice... Potlačení československého obrodného procesu bylo ještě jedním jeho velkým úspěchem. Máme-li věřit informacím o přece jen trochu svěžejším větru i v dnešní NDR — také posledním úspěchem. Pražský rozhlas — ten nyní znormalizovaný — když oznamoval 1. srpna Ulbrichtovo úmrtí dodal v neobyčejně krátkém nekrologu, že to byl bojovník — "jehož pomník není dosud vytesán z kamene, ale už existuje trvalejší než asuánská žula a cararský mramor." Asi to neměla být narážka na berlínskou zeď.

O pražských bytech

Podle informací měsíčníku "Praha" evidují pražské národní výbory k 1. lednu 1973 35.555 uchazečů o byt. Z toho bydlí 2340 žadatelů v bytech zdravotně závadných či nevhodných, 12.400 žadatelů v bytech přeplněných; žádostí z řad mladých manželů je 13.400, rodin se třemi nedospělými dětmi přes 2000. Z členů stavebních družstev čeká na přidělení bytu 67.300 lidí. Při tom má být v této pětiletce dokončeno v komunální výstavbě pouze 17.000 bytů. Z toho se zajišťuje ubytování především na tzv. "zvláštní úkoly", které stanoví vláda. Odečte-li se úhrada bytů z demolice, zbyde pro přidělení z této výstavby minimální počet bytů. Proto zůstávají nadále nevyklizeny nouzové kolonie a občané bydlí v bytech zdravotně závadných. Pro přidělování podle pořadníku mají národní výbory prakticky jen byty, uvolněné úmrtím nebo odstěhováním, přičemž jde většinou o byty malé a nízké kvality. Další byty se získávají úpravami nebytových prostor a půdními vestavbami. Po zdoluhavém správním a soudním řízení získaly pražské národní výbory v posledních letech celkem 1126 tzv. emigrantských bytů, tedy bytů, opuštěných lidmi "pobý-

TUZEX zasiláme
bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE...

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 let cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Za velmi nízkou cenu na dobu 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 377.00
NY — Brno — NY	\$ 397.00
NY — Piešťany — NY	\$ 409.00
NY — Bratislava — NY	\$ 397.00
NY — Košice — NY	\$ 417.00
NY — Poprad — NY	\$ 415.00
plus \$ 3.00 U. S. daň	

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. června 1973 do 31. srpna 1973. Podobné nízké ceny i do jiných zemí.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzné ho do USA, navštívte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021

(pri 76. ulici)

Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

Strana a táborový oheň

Karel Jezdinský

Poslední plénum ÚV KSČ se zabývalo problémy výchovy mladé generace. Bylo přitom objeveno, že mládež bude v budoucnosti dospělá a tedy důležitá. Důležitá je tudíž také její výchova a tedy také její vychovatelé. Plénum v tomto směru projevilo přiměřenou starostlivost. Propagandistům na všech úsecích byl dán úkol, aby starostlivost plně patřičně — dle dané linie — přetřásali, to jest, aby se více zabývali mládeží a problémy její výchovy. Ta péče — snad je to zbytečné dodávat — se týká především ideologické výchovy. Mládež má pokud možno myslit podobně, jako nyní myslí plénum.

Ve všech novinách, časopisech — i v jiných prostředcích propagandy — se urychleně našel někdo, kdo počal pohlízet na problémy mládeže z hlediska posledního pléna. Tu v dlouhých sotva srozumitelných úvahách, tu v řeči prostší — tak jak kdo z povolaných umí. Někde se projevil — aspoň se mi zdá — smysl pro humor. Na příklad ve třicátém čísle týdeníku Tvorba, který mezi ostatními československými tiskovinami i jinak vyniká mírnou inteligencí v mezích zákona. Jakýsi František Továrek tam posoudil několik u nás vydaných knih o táboření a pobytu v přírodě. Nejen z hlediska posledního pléna — nýbrž jak sám předeslal — také pod zorným úhlem 14. sjezdu strany a zasedání k ideologickým otázkám z podzimu minulého roku. Jedná se o Vosátkovu "Encyklopedii táborníka", Zapletalovy "Prázdniny pod stanem", Vydrovy "Pionýry přírody" a o příručku "Jak vést tábor"

vajícními nezákonně v cizině". Ostatní podobné byty obsadily buď se souhlasem emigranta nebo svévolně jiné osoby, které je obtížné z bytu dostat. Podobně je to s tzv. byty nadměrnými (obývanými menším počtem osob vzhledem k velkému rozměru bytu): stále se ještě dodržuje zákon, který nedovoluje "nucenou výměnu". Je nutno postupovat "metodou přesvědčovací", což ovšem obsahuje často i nechutné, nedůstojné scény. Nedostatečná bytová výstavba v čs. hlavním městě nestačí stále zabránit narůstání celkové bytové potřeby. Přitom vyžadují demografické údaje, aby se napříště podporovala imigrace mladých domácností, stejně jako potřeby stavebnictví a průmyslu preferují některé skupiny podle důležitosti zaměstnání. Jen málo lidí může získat byt družstevní nebo koupí do osobního vlastnictví. Především proto, že na to nemá. A pak proto, že ani těchto bytů není dost.

opět od Zapletal. Továrek zkonstatoval, že tyto knihy jsou vtipně ilustrované, pečlivě vybavené, přitažlivé a působivé. Pod řadou svých zorných úhlů však také zjistil, že jsou na hony vzdáleny nárokům, které má dnes strana v této oblasti a které jsou prvořadé.

První vtip je v tom, že všechny jmenované knihy vyšly v letech 1969 až 1971 a tudíž neznaly zorné úhly, které dnes zná jejich recenzent. Za svou vlastní osobu chce říci, že jsem buď z nedostatku příležitosti či z nezájmu trampingu nikdy neholdoval. Jen někdy v padesátých letech jsem náhodou zahlédl příručku pro pionýrské vedoucí, jejíž značná část byla polemikou s tehdy ještě oblíbenou písní o tom jak "pláne oheň a line záře". Ta píseň byla označena za buržoasní přežitek, protože v ní chyběla zmínka o vedoucí úloze strany.

František Továrek — zdá se — je zkušený táborník. Napísal, že v uvedených knihách je nepřehledné množství námětů z turistiky, táboření a vůbec pobytu v přírodě, o jejichž užitečnosti v dnešní přírodě a za soudobých společenských podmínek lze oprávněně pochybovat. Základy mapoznalectví, orientace, vaření na ohni, stanování a pod. — tomu "jsme se prý učili už dávno." Je to staré víc než padesát let a má to prý určitý nádech lpění na minulosti. Nejsem si zcela jist, zda podceňováním těchto znalostí se Továrek nedostal do rozporu s jinou stranickou směrnicí, totiž o branné výchově mládeže, které lze přece využít například v boji s třídním nepřítelem. Továrek píše, že si nepřejí, aby mladý turista při hvězdách vyznával lásku Sovětskému svazu. — Přejí si jen, aby "jeho činnost byla motivována principy socialistické pedagogiky a zásadami vlastenecké a internacionalistické výchovy". Aby se jako na příklad ve Vosátkově encyklopedii — jen tak něco nekonstatovalo, ale aby se zaujalo také stanovisko třídní, materialistické . . .

Praktická cena zacházení s lasem, stopování a tajného písma je nevalná. Hesla jako Pirát, Bukanyr, Korsár rovněž. A k čemu už je probiha vlajkový kodex a proč se vůbec tolik místa věnuje vodákům, když naši občané jsou převážně suchozemci? Jedna kniha obsahuje tři základní složky turistiky, ale o tom, v čem a jak se projevuje její ideovost mlčí. Podrobně se prý dovíme, jak zapálit táborový oheň, ale o obsahu programu, který má být založen na zásadách SSM — nikde nic. Najdou se prý v ní Indiáni — ale ani slovo o tom, kdo zavinil jejich osud a jak skutečně v Americe ži-

jí. U hesla Ochrana přírody postrádá pak Továrek odkaz na zákon o myslivosti.

V knize "Prázdniny pod stanem" prý autor má oči jen pro krásy přírody, ale ani nezavádí o místa známá z dělnického hnutí. Jsou tam prý návody jak žít po vzoru robinsonů a zálesáků, tedy prý "hrdinů Západu," ale chybí návod jak žít po vzoru hrdinů nám daleko bližších — třeba sovětských vojáků. Továrek to všechno myslí vážně a nechce to přehnat, cituje tudíž svou babičku — která říkala — "proti gustu žádný dišputát" . . . A dodává: "I na mne působí kouzlo hvězdné noci na horách — šumění bystřiny, volání krkavce . . ."

Ale nesmí to kouzlo jít zase tak daleko, aby se zapomnělo na feudalismus, a aby nějaký pionýrský pracovník při tom předčítal dětem básně Robinsona Jefferse a jiných amerických básníků o krásách přírody. Jsou prý sice dobré, stejně jako Eskymácká písnička z Kentu, ale v této souvislosti se prý lépe hodí čist povstalecké balady Jarmily Urbánkové anebo Andreje Plávku.

Na další ze zmíněných knih objevil Továrek ideologické tápání, neboť v ní nejsou formulovány zásady, že pionýr je oddáný Komunistické straně Československa a že je přítelem Sovětského svazu. Namísto toho se pouze říká, že je dobrý kamarád, čestný, pravdomluvný a tak dále. A v tom je podle Továrka kámen úrazu celé příručky. Souhlasím, některé zásady nelze plést dohromady.

Následuje dobrá rada, že děti se nemají učit snášet bolest tím, že by se švihaly vrbovým proutkem, protože to prý nedoporučovala ani junácká organizace za první republiky, a protože se to lépe naučí u zubního lékaře a při očkování. Opět a nadšeně souhlasím.

Továrek pak ještě uvažuje o vhodných vzorech pro starší chlapce a nechce nic namítat, když nějaká příručka uvádí Einsteina, Marii Skłodowskou — Curieovou, Alberta Schweitzera. Kde však zůstávají hrdinové práce a boje od nás a samozřejmě ze SSSR?

Na závěr Továrek se brání podezření, že by snad maloval čerta na zed'. Nevěří totiž, že dobrý vedoucí si vybere jen to správné, protože těch vedoucích, co dokáží s příručkou kriticky pracovat, není prý nazbyt. Takové příručky zkrátka do žádné knihovny nepatří.

Továrek dává radu: "Napříště bude nutné upustit od stálého opakování, jak a kde stavět stany, co a jak vařit na polním ohni, jak se určují světové strany". — Tady přeruším malou poznámkou — jak ale pak Pionýr správně rozezná Západ od Východu? "Nezbytné je totiž něco zce-

Listárna . . .

OBDUKCE

Zubatá, jež přišla pro Adolfa Hoffmeistera, je jistě víc než jen tečka za jedním životem, tak jako "pátečníci" u Čapků byli jistě víc, než jen tlachy ze společnosti přemilající sdružení soupeřníků.

Nekrolog publikovaný v AL č. 32, z brilantního pera Ferdinanda Peroutky ze zabýval Hoffmeisterem — bouřlivákem — let třicátých, komunistou z bolševických klubů sdružených v kuloárech vil ve Střešovicích, a obklopených pohodlím, kterému doba diktatury proletariátu krutě nepřála, — a nepřilisi mnoho byla ochotná odpustit.

Adolf Hoffmeister měl jistě velké štěstí, byl-li komunistou již v dřevních dobách tohoto hnutí v Československu, a přece dokázal kličkovat natolik, že neskončil na šibenici, a nepustit zásady, nikoli komunismu, ale lidské slušnosti. A to i v diktatuře nepřijel ničemu lidskému. Když jde o člověka, neštítíme se ničeho.

Je toho jistě mnoho, co mohou "starýmu" vytknout jeho generační druhové z řad demokratů, ale jeho provinění nevyhlíží tak neodpuštělně, a s vděkem, ba dojetím, ho budou vzpomínat lidé zrozeni později, kterým bylo souzeno růst v údobí "velké doby" budování socialismu, a kteří měli to štěstí, že svůj rozum i charakter mohli formovat nejen ve stínu, ale přímo pod ochrannou rukou Adolfa Hoffmeistera. Neboť, byl-li Hoffmeister komunistou, ti lidé to nikdy nepocítili.

Byl nejen velvyslancem, cestujícím delegátem a členem kdejaké jury kdejakého festivalu na zeměkouli, ale byl též vysokolským profesorem. A ve speciálce, kterou vedl, nikdy nedal vyrůst diletantům krytým barierou politického profilu, nikoli jen do nebe; většinou ani do druhého ročníku. Neboť s jistotou možno říci, že za štítem strany se kryli vždy lidé nenašani jiskrou umění ani jiskrou charakteru, a Adolf Hoffmeister je z výše svého postavení vždy drtil a odstraňoval ze svého okruhu, k prospěchu a štěstí těch zbývajících. Dějiny Československa nekončí rokem 1948, jak by, zdá se, vyhovovalo mnohým kdo je v tomto roce, či krátce po něm, opustili, a — a *vice versa*, ani tím rokem nezačínají, jak by nás chtěli přesvědčit komunisté. — Studenti Adolfa Hoffmeistera se dozvěděli, nikoli ze skript schválených ministerstvem školství Zdeňka Nejedlého, ale z úst svého profesora cosi o tom, že s "hrůzovládou presidenta Masaryka" to nelze brát tak doslova, a že svět je krásný a barevný i když se o tom nezmínuje Rudé Právo. A vše, co se dozvídali bylo vždy příjemné slyšení, korigující názor úředně schválený a proklamovaný. Možná, že to vše je jen drobný penízek, ale věru, že je to vdovín groš, byl-li podán v letech padesátých ve vyprahlé zemi Československé.

Když přišel rok 1956, a všechny hodnoty policejního státu se naráz ocitly v pohybu, vystoupil Adolf Hoffmeister opět veřejně, a nemyslím, že by byl publikoval cokoli, co by nemohl podepsat i pravověrný exilový demokrat, s tím rozdílem ovšem, že demokrat v exilu tím nepodstupoval risiko, jemuž se vystavil Hoffmeister v Praze. A myslím rovněž, že pokud publikoval knižně v letech před i po roce 56, obsahovaly jeho písemné práce méně klanění u vrblíček než obdobné publikace autorů s minulostí jistě demokraticky bezvadnou. Obolus Hoffmeisterův byl podáván vždy méně poníženě a s onou dávkou humoru i šarmu; což byly obě hodnoty, jimž věru doba nepřála; že na něho nelze vzpomínat než v dobrém. Neboť patří k jedinému na čes. z těch let, v dobrém vzpomínat. Atelier Hoffmeisterovy speciálky na pražské Umprum byl oasou kam sdružení duchovního podsvětí po dobu jeho šefování nikdy nedorazilo, a mělo-li kdy už, už, vejít, nestavěly se mu slavobrány a nevívalo ve chleběm a soli.

Bylo by asi dosti zpozdilé, vyčítat Hoffmeisterovi, že nepoložil komunismus na lopatky, pro ty, kdo ho znali až po roce 1948 zůstane osobností především proto, že se nedal položit na lopatky komunismem.

Odkrýváme-li si hlavu ve chvíli jeho smrti, není to jen proto, abychom vzpomněli jen dobrých činů zemřelého, ale zejména proto, že neznáme žádné činy špatné, ale mnoho takových, jež budeme vždy obdivovat.

Neboť byl to Adolf Hoffmeister, kdo v době, kdy autoři četných soch Masarykových vytvářeli studie pro velepomník Josefa Džugašvili, formuloval socialistický realismus jako: "Umělecký směr, jež má za úkol oslavit vládnoucí garnituru takovým způsobem, aby to zmíněná garnitura byla schopná sama pochopit."

JAN BENEŠ

la jiného — uvádět tyto činnosti a využívat jich v plné souvislosti s kulturně poznávací složkou turistiky, táboření a pobytu v přírodě — a to se zdůrazněním ideové politického aspektu."

Alespoň podle Továrka, jenž

se řídí nikoli sluncem, hodinami anebo hvězdami, ale na rozdíl od neuvědomělých táborníků-zornými úhly stranických sjezdů a plén.

Jeho babička říkala — proti gustu žádný dišputát. . . Byla to moudrá žena.

SPORT

Ve čtvrtém kole fotbalové ligy byly sehrány tyto zápasy:

Slavia-Teplice 1:0, Ostrava-Trnava 1:0, VSS Košice-Bohemians 5:1, Dukla-Nitra 2:1, Žilina-Lokomotiva 1:0, Inter Slovan 2:3 a Škoda Plzeň-Prešov 1:1.

Tabulku vede Dukla Praha, následována Slovanem Bratislava. Mimo Sparty a Zbrojovky Brno, kteří sehráli pouze po třech zápasech, sehrály všechny kluby čtyři zápasy.

Ve II. fotbalové lize byly hraný tyto zápasy: Hradec Králové-Trenčín 1:0, Kladno-Jablonec 1:1, Vítkovice-Báňská Bystrice 1:0, Kys. N. Město-Pardubice 1:1, Bardějov-Třinec 3:0, Bohumín-Ústí n. Labem 1:2, Ostrava-Převídk 1:1, Martin-Pov. Bystrica 1:0. Tabulku vede Hradec Králové a Bardejov s 5 body před Jabloncem se 4 body.

Čs. reprezentační mužstvo sehráje před důležitým kvalifikačním zápasem pro mistrovství světa 74 se Skotskem, přípravný zápas s FC Bolognou. Zápas se uskuteční 5. září v Bologni.

ZVL Žilina pak bude reprezentovat ČSSR v novém ročníku tradiční fotbalové soutěže o Středoevropský pohár. —pza—

Pražské jaro po sovětsku

V Moskvě se — jakoby náhodou pět let od sovětské invaze do Československa — objevil v předpremiérových kiněch film Pozor — sionismus. Byl natočen podle knihy Jurije Ivanova, která vyšla v Rusku v roce 1969 a objevila se v českém i slovenském překladu na československém knižním trhu hned rok na to, v roce 1970. V knize, a ovšem ve filmu se tvrdí, že československé události, které vyústily k nutnosti vojenské intervence v roce 1968, byly výsledkem sionistické propagandy, a že Alexander Dubček byl "v hrsti sionismu".

Jánošíkův den,

tradiční regionální slavnosti, přilákal letos do Vrátné doliny na tisíce domácích i zahraničních návštěvníků. Program začal průvodem krojovaných skupin na povozech z Těchovské do Vrátné. V pásmu "Pozdrav Rozsutci" vystoupili kromě těchovských zpěváků a tanečníků i soubory lidových umělců ze Žiliny a z Děčvle.

Z ČINNOSTI NAŠICH KRAJANŮ

Krajanská Kanada

Pátého výročí sovětské okupace Československa vzpoměli letos v Edmontonu protestní autokolonou. Průvod skoro stovky aut s rozžatými světly a protestními transparenty, který měl v čele vůz s kanadskou a československou státní vlajkou, projel v sedm hodin večer hlavní městskou třídou. Potom se účastníci průvodu v počtu asi dvou set osob shromáždili před radnicí, před níž byla celý den vztyčena čs. vlajka, a vyslechli projev člena federálního parlamentu V. Skoreya a rezoluci ústředí ČSNA, kterou přečetl bratr Kru-
píčka.

Shromáždění, kterého se kromě Čechů a Slováků zúčastnili také zástupci Poláků, Maďarů, Ukrajinců a dalších etnických skupin, bylo zahájeno kanadskou a zakončeno československými státními hymnami.

Bylo také rozdáno na sto pohlednic, připomínajících toto smutné výročí, a to všem členům vlády a zákonodárského shromáždění provincie Alberta a městskému zastupitelstvu města Edmontonu.

Výstava Czechoslovakia — Czechs and Slovaks in Canada, připravená edmontonskou odbočkou Čs. Nár. Sdružení, v Kanadě ve spolupráci s pracovníky Provinčního musea Alberta, se stala výstavou putovní. Pracovníky místních skupin Kanadčanů československého původu byla vyžádána také pro jiná kanadská města. V červenci a srpnu byla výstava instalována v Calgary, Alberta v místním planetáriu, v září až listopadu bude ve Winnipegu, Manitoba, v lednu a únoru příštího roku ve Vancouveru, Britská Kolumbie a v březnu a dubnu v Halifaxu, Nové Skotsko. Také další kanadská města projeví zájem o tuto výstavu, která byla přijata velmi příznivě kanadskou veřejností.

Jaromír Stříbrný

Chystejte se na ples!

Druhý reprezentační ples Čechů a Slováků v Clevelandu se konal devátého února pod záštitou clevelandského starosty R. J. Perka. Byl velmi úspěšný a znovu zařazen jako jedna z hlavních událostí, společenských a kulturních, v tamní krajanské veřejnosti.

Plesový výbor děkuje všem účastníkům plesu, kteří přispěli k jeho úspěchu, všem čestným hostům, kteří přispěli k jeho lesku a hlavně těm, kteří se pilnou a nezištnou prací při přípravách zasloužili o hladký průběh večera... Děk také redakci Amerických Listů za ochotné uveřejňování zpráv o přípravách plesu.

Značná část čistého výtěžku byla znovu darována ve prospěch postižených rakovinou. Třetí reprezentační ples Čechů a Slováků v Clevelandu se bude konat v sobotu, 16. února 1974, v hotelu Sheraton v Clevelandu. Čas utíká, připravujte se už teď na tuto krásnou společenskou událost.

PROTEST VZBUDIL ZÁJEM

Newyorští krajané protestovali v den pátého výročí sovětské okupace Československa odpoledne před budovou Spojených národů. Protest vzbudil zájem americké veřejnosti, které byly rozdávány Americké Listy, zvláště k tomu výročí připravené, s fotografií sovětského tanku na pražské ulici a anglickými články. Mnozí Američané také hned se souhlasnými podpisy k obsahu obou anglických materiálů poslali onu první stránku do redakce AL.

Po šesté hodině večerní vyjela od Sokolovny početná autokolona s prapory a transparenty. Projela Pátou avenuí, středem města ke 34. ulici a kolem budovy Spojených národů zpět k Sokolovně. Tento způsob protestu našel svou odezvu: byl hlášen na televizním kanálu pět spolu se záběry z pražských ulic jedenadvacátého srpna 1968. (Jinak, žel, americký tisk ve hřmotu Watergatu a sladkých písní "oteplovacího" období na smutné československé výročí téměř zapomněl).

V Sokolovně promluvil pak bratr Emil Ransdorf. Poděkoval účastníkům protestní manifestace, kteří přijeli do New Yorku i ze sousedních států New Jersey a Pensylvánie. Poděkoval i Americkým Listům, které podnik už týdnů napřed oznamovaly. A pak vyslechli účastníci vyprávění bratra Rambouska, veterána asi patnáctiletého období komunistických koncentráků. Mluvil o svých zkušenostech i o zkušenostech a zážitcích mnoha a mnoha dalších, o otřesných věcech, které tak vhodně zapadají, jak se zdá, do našeho "století barbarství."

Frank Havlík

Jen jediného třeba litovat: manifestace byla záležitostí výhradně nových, posrpnových exulantů. Z amerických krajanů se jí účastnilo jen několik nejzanícenějších, z nichž třeba zvláště vzpomenout nestora českých krajanů, Dr. Andrew Slabeye, který přijel až z pennsylvánského Bethlehemu. Viděli jsme tu pak také bratra Mitáčka a Havlíka, sestru Václavkovou a několik, velmi málo, dalších. Nechceme si připustit myšlenku, že by se našim krajanům stával osud staré vlasti lhostejným.

Pozn. redakce

Výzva býv. vojákům

Americký kongres a senát projednávají v komisích takzvaný "veterans benefit bill", týkající se členů spojeneckých armád československé a polské. Podle předběžných informací, nedostane se jim všech výhod, jako mají američtí vojáci, ale: v hlavních rysech a to nejdůležitější — pomoc v nemoci určité ano. Upozorňujeme všechny vojáky z druhé světové války, aby své dotazy a adresy přátel poslali na adresu: A. Bartoš, 25-20 14th Place Astoria, NY 11102.

Americký pohled na ČSSR

U příležitosti pátého výročí sovětské invaze do Československa věnovala alespoň část amerického tisku pozornost současné situaci v zemi, která dosud marně čeká na skončení "dočasného pobytu" Rudé armády.

Autoři všech článků se ve svém pozorování i hodnocení situace shodují především v tomto: zejména Praha má obchody velmi slušně zásobené, dokonce výrobky zahraničního původu. Není to však nic víc a nic jiného, nežli pokrytecká daň, kterou se režim snaží umlčet, uspat národ v jeho odporu nejen proti okupaci, ale i režimu, který vládně lidem nedosazen a lidem nepodporován. Je to stará taktika, používaná už starořímskými tyranii: Panem at circenses, chléb a hry...!

Články v Newsweeku a nedělní příloze New York Times si všimají ostré, třebaže nehluché nespokojenosti občanů s režimem a doutnající nenávisti k Sovětskému svazu. Všimají si také kulturní

pohromy, která postihla kdysi tak vyspělou literaturu — kinematografii, divadelnictví, výtvarnictví a umění vůbec. Popisují potíže inteligence, kterou Husákova vláda zbavila míst a možnosti slušného výdělku, a přirozeně možnosti vyjadřování a spojení se světem. Jako jeden z dokladů uveřejnil New York Times dopis — propašovaný nejmenovaným vězněm z Ruzyně, který líčí špatné poměry politických vězňů.

Pozoruhodný je článek Harryho Schwarze z New York Times, který je velmi dobře obeznámen s československou situací. Tentokrát ji posuzuje ve svém politickém rozboru ze širšího, dalekosáhlejšího hlediska. V článku nazvaném "Praha a Pekin" dovozuje, že sovětská invaze do Československa před pěti lety způsobila, že Čínská lidová republika diametrálně změnila svou vnitřní i zahraniční politiku. Především ukončila svou domácí "kul-

turní revoluci". Dále začala hledat možnosti spolupráce se Spojenými státy.

Harry Schwarz uzavírá svůj politický rozbor těmito slovy: "Z perspektivy pěti let se brutální podmanění Československa Sovětským svazem jeví jako malá páka, která pohnula mezinárodní rovnováhu sil mnohem drastičtěji, nežli cokoliv jiného, co se odehrálo od konce čtyřicátých let. Dívají-li se dnes plánovači moskevské strategie na následky jejich invaze do Československa v srpnu 1968, bylo by překvapením, kdyby někteří z nich nelitovali onoho činu a nepřáli si, aby byli užili "jiné, méně násilné" taktiky k izolaci Dubčekovy demokratické náklady..."

Valentina

Lod' zdravotníků Ústavu národního zdraví v Příbrami pluje po Vltavě od posledního června letošního roku. Její osádka však už ošetřila přes pět set rekreantů i místních občanů v povodí. Šlo většinou o drobné úrazy a horečnaté stavy dětí.

Bezpečnost čs. řidičů

i samotné dopravy zvyšují lepená skla, která se ovšem na světě už montují skoro do všech automobilů. Jediným jejich velkovýrobcem v Československu je řetenický závod Sklounion Teplice. Za poslední dva roky zvýšil jejich dodávku mladoboleslavské automobilce z padesáti procent na letošních 80 procent z celkového počtu všech dodávaných automobilových skel.

Větrné mlýny

jsou pozoruhodností Severomoravského kraje. Po druhé světové válce tyto mlýny skoro vymizely, nejvíce se jich zachovalo na severní Moravě. Krajské středisko jich eviduje celkem jedenadvacet. Větrné mlýny jsou buď dřevěné nebo zděné. Nejznámější jsou kolem Hranic, v novojičínském a opavském okrese. Nejstarší mlýn je v Cholticích na Opavsku. Byl postaven v roce 1833.

Statistika je miláček režimu — pokud dodává příznivá čísla. Jinak je to buržoazní pavěda, hodná opovržení. Sháníme prázdninovou četbu a pokusili jsme se rovněž o malou statistiku. Stačí k tomu tužka a kus papíru a především 31. číslo týdeníku "Nové knihy", který vydávají knižní velkoobchody v Praze a v Bratislavě. Je tam přehled všeho, co vyšlo bě-

hem čtrnácti dnů od 2. do 16. srpna. Zdaleka tam ovšem nejsou už jen knihy, to by ted' na týdeník nevystačilo, ale též brožury, učebnice — hudebniny, mapy a atlasy a příležitostně i tak zvané zájmové náklady, neurčené k veřejnému prodeji a částečně jen rozmnožované. A to nejen české a slovenské, ale i maďarské. Tak se aspoň s bídou vyplní týden co týden

necelé dvě tiskové stránky časopisu "Nové knihy". Třeba odečíst plochu inzerátů a dodat, že jde vždy o publikace na běžný a příští týden. Za jeden týden by to nebyla ani jediná stránka všeho, co se u nás natiskne česky a slovensky a co se doveze z Maďarska pro maďarskou menšinu na Slovensku.

V 31. čísle "Nových knih" jsme napočítali 72 české — 52 slovenské a 10 maďarských titulů. Je-li to moc nebo málo, to nám poví teprve názvy a obsah těchto knih a jiných tiskovin. V těchto dnech si můžete koupit nejnovější Dějiny Komunistické strany Sovětského svazu. Prázdninová četba? Ledaže máte smysl pro partajní černý humor a nadto vlastníte starší Dějiny, nejlépe z let Stalinova života a začnete srovnávat kapitolu po kapitole. Můžete si také koupit Kritiku teoretických koncepcí maoismu, což je jistě na kupaliště četba jen pro silné nervy. Pro přátele zvířat zde najdete Atlas plemen psů a publikaci Psi společenských plemen. Jste-li zasnouben, kupte si "Svatební cestu plnou dobrých předsevzetí", vydalo Avicenum a brožovaný výtisk stojí 9 korun 50 haléřů. Milujete-li lehkou hudební múzu, je vám k dispozici Malý taneční soubor za 6 korun, písně V pátek uragán val a Zlaté ráno za 6,50 jakož i Dala jsi lásku, Zelená je tráva a Bílá růže za pouhé dvě koruny padesát. Jste-li fanda na rozvojové země, kupte si Základní problémy ekonomiky rozvojových zemí, a patříte-li k něžnému pohlaví, můžete si obstarat Encyklopedii mladé ženy — nebo pro pokročilejší ročníky tu máme Vedení domácnosti. Však bída, jestliže hledáte čtivo na chatu. Bud' antika, nebo literární historie, anebo překlady z ruštiny. A třikrát bída, máte-li prostě rád českou literaturu. Nabízí se vám ix-té vydání Řezáčova "Rozhraní" a to je vše. Ledaže jest levák, ano levák, nikoli pravicově-levicový oportunist, a pak si můžete koupit brožuru Miloše Sováka "Výchova leváků v rodině". Píšete-li pravou rukou, nekupujte si raději nic. A ještě srovnání: podle týdeníku "Nové knihy" z roku 1968 vyšlo před pěti lety krátce před sovětskou okupací za dva srpnové týdny přibližně dvakrát tolik knih a jiných tiskovin než tyto dny.

Jaroslav Dresler

Obří tanky,

chladírenské, nikoli vojenské, určené především pro skladování mléka, připravují v konstrukčním oddělení závodu Topos ve Šluknově. Budou tu brzy vyráběny tanky o obsahu 10.000 litrů. První chladicí tanky tohoto objemu obdrží zemědělci prý ještě letos.

Krajský oznamovatel

Český pension v rakouských Alpách

ZELERMOOS, 5700 Zell am See, Tel. (06542) 202046

Krajské prostředí, celoroční lyžování, výlety do okolí (Grossglockner, Salzburg, Vídeň). —

Volné pokoje v červenci a srpnu — za osobu se snídaní od S. Fr. 12.—

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

28 letý sportovní trenér velmi dobrého zajištění, dříve z Prahy, hledá dívku k vážnému seznámení. Zn. "Jen vážně-Pište do adm. t. l."

Pro další podnik,

který otevírá na podzim v městě Taillfingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kuchaře za nejlepších platových podmínek. — Byt k dispozici.

HOTEL-RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský

D — 7481 Sigmaringendorf

ZAJEMCI

o prodej švýcarských hodinek ve všech státech žádáme o kontakt. Vhodný vedlejší výdělek nebo hlavní zaměstnání. Zájemci z oboru mají přednost.

SLAIS-CH-2500 Biel, Postf. 255-Switzerland.

Léčivé účinky

šipkového čaje jsou dávno známy. Nové na tom je, že vimperská Mikoprodukt mu dala podobu porcovaného čaje za pomoci balícího automatického stroje dovezeného z Holandska. Je to určitá rarita tohoto závodu, protože je třetí v Evropě, který čaj s blahodárnými účinky produkuje v tomto provedení.

Sérii luxusních autobusů

ŠD-11 typ 2040, připravují ve vysokomýtské Karose. Nový typ v počtu sto kusů bude vyroben počátkem příštího roku. Má řadu zlepšení, která se příznivě projeví zejména při dálkovém cestování na mezinárodních trasách.

Odkrytá vzácná krása

Martinický palác na Hradčanském náměstí se před nedávnem objevil ve své původní nádhře. Když v osmnáctém století císař Josef II. po smrti posledního Martince daroval palác pražské chudíně, přikázal současně, aby dřevěné renesanční stropy a venkovní sgrafita byla zakryta omítkou. Nyní byla na vnitřním nádvoří tato krásná, vzácná sgrafita odkryta a restaurována.

PODPORUJTE

ČESKOU

NARODNÍ

ŠKOLU

Naše nová rubrika

"Představujeme podnikavé krajany" se bude čas od času objevovat na stránkách Amerických listů. Žádáme naše čtenáře, aby nás upozorňovali na čile a pracovitě Českoslováky, rádi se o jejich činnosti zmíníme. Pište nám na adresu: Evropské vydání AL, Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz. A sdělte nám i své připomínky a návrhy nejen k evropské stránce, ale i k celé skladbě našeho týdeníku. Děkujeme předem za spolupráci.

Zürich (Zpravodajství evropské redakce): Žijí mezi námi desítky a stovky podnikavců. Nejen umělci či literáti, ale i normální řadoví občané, kteří svou prací propagují naši skutečnou vlast. Myslím dobrou a poctivou práci, která dnes — právě při spojení s faktem, že se jedná o Českoslováka — může lidem na Západě připomínat srpnovou okupaci 1968. Těmto úspěšným krajanům věnujeme naši novou rubriku "Představujeme podnikavé krajany". Dnes začínáme mužem, který se ve Švýcarsku větší měrou zasloužil o to, že při psaní na stroji v naší mateřské řeči, nemusíme dopisovat háčky a čárky. Jedná se o Antonína Zetka z Effretikonu, který si otevřel obchod — prodej a opravy psacích a počítačích strojů. Představíme vám ho v následujícím rozhovoru.

AL: Pane Zetek, jak jste se dostal ke kancelářským strojům?

Z: Je to má původní profese. Jsem v tomto oboru vyučen — dlouho jsem i v Československu tyto stroje opravoval, takže po emigraci do Švýcarska jsem se k této činnosti vrátil. Jistě je správné, když každý dělá to, čemu rozumí.

AL: Jak jste obstaral psací stroje s českou klávesnicí?

Z: Nebylo to lehké. Vycházel jsem ze zásady, že psací stroj musí splňovat hned dva předpoklady. Totiž — aby se na něm dalo psát stejně dobře nejen česky, ale i německy. Navíc to musely být stroje vysoce kvalitní, a ovšem — i cenově přístupné. Takže má volba padla na Triumph. Je to známá západoněmecká značka, která má bohatou paletu výběru, a mimo to dodává výrobky, které snesou nejpřísnější světová měřítka.

AL: Jaká je cenová relace?

Z: Již za 315.00 S. Fr. dostanete přenosný kufříkový psací stroj s česko-německou klaviaturou. Mám i modely v provedení "De Luxe" a s tabulátorem, které jsou sice dražší, ale stále v přijatelných cenách. Úprava i na českou klaviaturu stojí u každého modelu zhruba 25.00 S. Fr., ale tuto částku krajané neplatí, takže dostávají na každém stroji vlastně slevu. Dodací lhůta je nejvýše tři měsíce, v současné době jsou však některé modely na skladě. Je to jistě pochopitelné, protože za krátkou dobu své činnosti ještě nemohu objednávat velké množství; musím vycházet ze zásady poptávky.

AL: Čili, jestliže někdo chce někomu koupit třeba dárek k vánocům nebo k jiné příležitosti, udělá lépe, když jej předem objedná?

Z: Samozřejmě.

AL: A vaše zkušenosti s krajany jako zákazníky?

Z: Výborné! Dodal jsem už hodně psacích i počítačích strojů našim krajanům — hlavně pro ordinace začínajících lékařů, ale i pro soukromou potřebu. A nejen ve Švýcarsku, ale i jinde. Snad se mohu i pochlubit, až dosud jsem neměl ani jednu reklamaci. V budoucnu budu uvažovat o možnosti spojení české klaviatury s francouzskou, ale to až podle zájmu.

AL: A co počítačové stroje?

Z: Zde je snad sortiment ještě větší než u psacích strojů, laik se v tom těžko vyzná. Na trhu je hodně nových modelů. Já na příklad mohu nabídnout velmi dobrý japonský elektronický počítač téměř kapselního formátu s kapacitou výsledku 12 míst za pouhých 295.00 S.Fr.

AL: Máte nějaké potíže?

Z: S Americkými listy. Tiskařský žetek totiž zavínil, že jeden čas bylo v mém inserátu uvedeno špatné telefonní číslo, proto se někteří krajané nemohli dovolat. Jinak si nemohu stěžovat.

AL: Pane Zetek, děkujeme vám za rozhovor. A i když již v inserátu jsou správné údaje, připomínáme dalším zájemcům adresu našeho podnikavého krajana: Antonín Zetek, Illnauerstrasse 24, CH-8307 Effretikon, tel. 052/32 53 08.

Rozmlouval M. FIŠERA

TABÁKOVÁ CESTA

Čína zakoupila 200 metrických centů amerického tabáku, za nějž zaplatí přes půl milionu dolarů. U srovnání s nynějším průměrným exportem amerického tabáku, který se pohybuje ročně na úrovni půl miliardy, nejde při čínské objednávce o množství, nad nímž by američtí exportéři zůstali úžasem stát. Ale přece jenom je zpráva zajímavá po té stránce, že je

A ještě stále udavači

Politický týdeník KSČ, blízký konzervativním silám uvnitř této strany, se stal ve své rubrice čtenářských dopisů proslulý mnoha udavačskými příspěvky. Na ukázkou z jednoho srpnového čísla "dopis" Ondřeje Oravce z Pardubic. Tento soudruh uíše:

"Žijí mezi námi, ale jejich smýšlení je vzdáleno od tužeb a přání našeho prostého lidu. Jejich oči jsou obráceny do kapitalistického 'ráje', jehož protilidovou politiku nepřestali ani po tolika trpkých zkušenostech obdivovat. Vychvalují vše, co 'odtamtud' pochází. Od výrobků až po kulturu. Někdy skrytě — jindy veřejně. Říká se, že poturčenec bývá horší Turka. A mnozí nositelé pravicového revizionismu jsou horlivější než jejich západní panstvo. Jejich politické bašty byly zlikvidovány a jim nezbylo, než se uchýlit do závětrí. Někteří z nich, kterým se podařilo zamaskovat, pomáhají ze všech sil těm, kteří, ač stejného smýšlení, dopadli hůř. Různými cestíčkami se je snaží vytáhnout nahoru a někdy se jim to i daří. Prostřednictvím těchto 'svých' lidí např. prosazují své děti na vysoké školy. Jindy se zase stěhují do jiných měst za předpokladu, že tak zametou stopy své neslavné minulosti, že tam v novém prostředí je nebude nikdo znát. A snaží se všude najít 'své' lidi, kteří by pomohli, zařídili, co je třeba. A sami strategové vystupují namnoze ještě div ne jako mučedníci a oběti 'režimu'. Běda, kdyby měli nastoupit práci o žebříček nižší, než jaký odpovídá jejich kvalifikaci. Na první místo stavějí svá práva, méně už své povinnosti a vinu." Tolik z dopisu, který věru svědčí o rostoucí humanitě příslušníků komunistické strany a redaktorů jejich listu.

Monopolním výrobcem

pingpongových míčků je v Československu výrobní družstvo Maják v Jablonci nad Nisou. Ročně jich tu vyrobí na čtyři milióny. Pro domácí trh je z toho určena jen osmina, ostatní se vyvážejí do Anglie, USA, NSR, Kanady a dalších zemí světa.

to po přestávce více než dvacet let první náznak obnovy kdysi kvetoucího tabákového obchodu mezi Čínou a Spojenými státy. V dobách před druhou světovou válkou byla Čína druhým největším konsumentem amerického tabáku. Od té doby se situace podstatně změnila, Čína postupně zvyšovala svou vlastní výrobu tabáku, import zmenšovala a dnes je nejenom druhým největším producentem tabáku na světě — nýbrž i vývozcem, který Spojeným státům na mezinárodních trzích konkuruje. Ovšem je pravda, že soutěží jen do určité míry, protože čínský tabák je horší kvality a k výrobě lepších druhů tabákových výrobků, zejména cigaret, se nehodí bez příměsí

kvalitnějších tabáků. A to je patrně důvod, proč se Čína rozhodla k objednávce amerického tabáku, protože kvalitnější výrobek ze Spojených států použije ke zlepšení svých cigaret, zejména těch, jež jsou určeny na export. Peking dodává tabákové výrobky do zemí Středního východu, východní Evropy, Afriky a Ásie, zejména do zemí, které nemají dost amerických dolarů. Američtí odborníci se domnívají — že Čína sotva použije amerického tabáku ke zlepšení cigaret pro domácí spotřebu, takže čínští kuřáci — aby se tak řeklo — si k americkému tabáku ani nečichnou.

Ovšem není vyloučeno, že časem se čínský tabákový průmysl rozhodne zlepšit kvali-

tu některých druhů domácích cigaret a pro ten případ — vzhledem k obrovitosti čínského trhu — si američtí pěstitelé slibují značně zvýšený export. Proto pozvali reprezentanta Číny, aby navštívil Spojené státy a v severní Karolině si prohlédl kvalitu tabáku, který Čína zakoupila. Obchod s vývozci v severní Karolině nebyl uzavřen přímo, nýbrž prostřednictvím jedné obchodní firmy v Hongkongu, která o něm uvědomila americký spojovací úřad v Pekingu. Zároveň se oznamuje, že koupí amerického tabáku předcházela dodávka čínského tabáku do Spojených států. Bylo to 30 tun, dodaných loni v září a říjnu, nikoli však pro spotřebu ve Spojených státech, nýbrž jako zkušební materiál ke dvojímu účelu; jednak výrobcům strojů na cigarety, kteří chtějí Číně

nabídnout americkou mašinerii na zlepšení a zvětšení výroby cigaret v Číně, jednak americkým tabákovým exportérům, aby mohli dobře vybrat vhodné druhy tabáků z Karolin a Kentucky jako příměsek čínských tabáků. Zatím se ještě nedá hovořit o tom, že v kdysi tradičním čínsko-americkém tabákovém obchodu dochází k průlomům, ale vyloučeno to není a ponevadž nejnověji prodala Čína svůj tabák i západnímu Německu, je možné, že časem začne dodávat i na západ tabákové výrobky, cigarety, a v tom případě se bez amerického tabáku neobejde. Američtí exportéři si jsou dobře vědomi, že i malé množství — měřeno v čínských rozměrech — znamená docela slušnou objednávku a prodej 200 metrických centů za půl milionu dolarů pokládají za začátek.

PRÁZDNINY a česká kniha v zahraničí

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpovolnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spoluzakládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neoprádatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních období.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00